

РОЛЬ МЕХАНІЗМУ ЗАПОБІГАННЯ, УПРАВЛІННЯ ТА РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ ОАЄ У ВИРІШЕННІ СПОРІВ І КОНФЛІКТІВ

Постановка проблеми. Пошук ефективних моделей вирішення міжнародних і внутрішньодержавних спорів і конфліктів, які охопили африканський континент після деколонізації, став серйозним викликом для Організації Африканської Єдності. Перші спроби створення квазісудових установ, як *ad hoc*, так і постійно діючих, продемонстрували помилковість у концептуальних засадах та, як наслідок, неефективність у вирішенні тих завдань, які ставилися батьками-засновниками.

Огляд літератури. Окремі проблемні аспекти становлення і трансформації африканської регіональної квазісудової системи в межах Організації Африканської Єдності досліджували українські вчені В. Денисов і М. Михайловський, водночас не оминали увагою ці питання й зарубіжні вчені, зокрема: С. Бісваро, М. Вогт, С. Джойрман, Я. Ель-Аюті, Р. Ено, С. Де Конінг, М. Муянґва, Г. Налді, А. Текле, С. Хуссейн та ін.

Мета статті. Визначити на основі інституційного аналізу ефективність / неефективність Механізму запобігання, управління та розв'язання конфліктів у запобіганні та вирішенні міжнародних і внутрішньодержавних спорів і конфліктів.

Методи дослідження: 1) філософські: аналіз і синтез; 2) загальнонаукові: історичний, термінологічний, реконструкції, функціональний, системний; 3) спеціально-наукові: формально-юридичний (здійснено аналіз рішень, протоколів, декларацій та угод); герменевтичний (застосування якого здійснювалося при вивченні структури суду, його юрисдикції, складу тощо).

Основні результати дослідження. 28-а чергова сесія Асамблеї глав держав і урядів Організації Африканської Єдності (далі – Організація, ОАЄ), що проходила в період з 29 червня по 1 липня 1992 року в Дакарі (Сенегал), була присвячена значною мірою конфліктам на континенті [1], які серйозно перешкоджали індивідуальним і колективним зусиллям, спрямованим на політичний та економічний розвиток [2, с. 8]. Африканські лідери висловлювались з певними застереженнями, але мали консенсус щодо необхідності створення механізму, який би гарантував колективну безпеку [3, с. 13–14] чи принаймні мінімізував негативні наслідки, які провокували спори та конфлікти як міждержавні, так і, нерідко, міжетнічні (між громадянами однієї держави).

На згаданій черговій сесії було заслухано Генерального секретаря ОАЄ Саліма Ахмеда Саліма, який представив свою доповідь «Про конфлікти в Африці: пропозиції щодо механізму ОАЄ для запобігання, управління та розв'язання конфліктів», у якій зазначив, що спеціальний підхід ОАЄ до врегулювання конфліктів виявився неадекватним і що існує нагальна потреба в ухваленні Організацією нового порядку денного з питань безпеки, а також у розробці інституційних рамок, які б сприяли кращому вирішенню конфліктів [2, с. 8]. Водночас за результатами обговорення доповіді Генерального секретаря ОАЄ була виголошена доповідь Ради міністрів ОАЄ [2, с. 8].

Дискусійними виявилися питання про посилення ролі ОАЄ у внутрішньодержавних спорах і конфліктах, що могло мати, на думку представників держав – членів ОАЄ, негативні наслідки для національного суверенітету, однак переважна більшість держав-членів підтримали пропозицію надати новій установі мандат на вирішення внутрішньодержавних спорів і конфліктів [2, с. 8].

За результатами 28-ї чергової сесії Асамблеї глав держав і урядів було прийнято Рішення про Механізм запобігання, управління та розв'язання конфліктів (AHG/Decl.1.(XXVIII)), у якому підтверджено намір створити нову установу – Механізм запобігання, управління та розв'язання конфліктів (далі – Механізм, МЗУРК), відповідно до принципів і цілей Статуту ОАЄ, Генеральному

секретарю було доручено концептуалізувати ідею щодо створення Механізму та провести поглиблене дослідження всіх аспектів, включаючи інституційні та процедурні деталі, а також вивчити питання фінансування [1].

Наступним визначальним етапом у створенні нового органу з урегулювання конфліктів на африканському континенті стала 29-а чергова сесія Асамблеї глав держав і урядів, яка відбулась у Каїрі (Єгипет) 28–30 червня 1993 року і на якій було ухвалено Декларацію Асамблеї про створення в рамках ОАЄ Механізму запобігання, управління та розв'язання конфліктів [4].

Юрисдикція Механізму поширювалася на конфлікти, сторони яких надали згоду (положення 14) [4]. А першочерговим завданням Механізму, відповідно до положення 15, були превенція і запобігання конфліктам, а в конфліктах, які вже спалахнули, – здійснювати миротворчі функції та відновити мир [4]. Отже, акцент у діяльності МЗУРК високі договірні сторони ставили саме на превентивні заходи. Однак з мети створення Механізму випливає, що ця інституція уже мала більш конкретні функції та було враховано попередній невдалий досвід, коли Комісія з посередництва, примирення та арбітражу протягом років свого існування не займалася покладеними на неї функціями і навіть не була залучена до вирішення жодного конфлікту.

Механізм складався із Центрального органу, який передбачався як основний і формувався з членів Бюро Асамблеї ОАЄ, а також до Центрального органу входили Генеральний секретар і секретаріат – як оперативний орган [4]. Передбачалося, що МЗУРК функціонуватиме на найвищому рівні, тобто глав держав, міністрів і акредитованих ОАЄ послів або ж належним чином уповноважених представників [4]. Координація діяльності Механізму покладалася на Асамблею глав держав і урядів ОАЄ та вся ієрархія МЗУРК була підпорядкована їй [4].

Простежувалися тенденції посилення ролі та статусу Генерального секретаря. На нього поклалися такі функції:

- виступати з ініціативами в надзвичайних ситуаціях або фактичних конфліктах, відіграючи роль нейтральної сторони;
- моніторити і стежити за ситуацією в державах африканського континенту з метою отримання та аналізу інформації і, отже, створення системи ранньої превенції для запобігання конфліктам;
- розгортати відповідні заходи у випадках, коли конфлікт наростає чи вже має перебіг [4; 5, с. 112].

Проаналізувавши Декларацію Асамблеї глав держав і урядів про створення в рамках ОАЄ Механізму, можна також виокремити три новаторські шляхи, правами задіювати які наділявся Механізм за необхідності та з метою врегулювання конфліктів, зокрема:

- звертатися по допомогу до Організації Об'єднаних Націй у випадку, якщо конфлікт переростає у таку фазу, що потребує колективного міжнародного втручання і підтримання правопорядку (положення 14);
- звертатися до інших держав – членів ОАЄ з проханням про участь у своїх засіданнях, зокрема, до сусідніх держав або до держав континенту за військовими, юридичними та іншими видами експертизи, які можуть знадобитися їй для виконання своїх функцій (положення 19);
- звертатися до видатних африканських діячів за консультацією з владою країн їхнього походження (положення 22).

Важливо, що, розуміючи виклики, які стоять перед МЗУРК, у цій же Декларації доручалося Раді міністрів, після консультацій з Генеральним секретарем, вивчити шляхи і засоби, за допомогою яких можна підвищити впливовість Генерального секретаріату і довести його до рівня, співмірного з масштабом завдань, що стоять перед Організацією, і обов'язками, які на неї покладаються [4].

Принагідно варто зазначити, що Генеральною асамблеєю ООН було прийнято резолюцію A/RES/50/158 від 28 лютого 1996 року «Співробітництво між Організацією Об'єднаних Націй та Організацією Африканської Єдності» [6], в якій утверджувався намір поглиблювати та посилювати співпрацю між ООН і ОАЄ та надавати всю можливу допомогу, окрім іншого, у зміцненні та розширенні співпраці у сфері запобігання та розв'язання конфліктів у Африці.

Створення Механізму потребувало значного періоду часу, коли тривала ґрунтовна робота держав – членів ОАЄ, враховувався попередній досвід для уникнення негативних аспектів. Однак ви-

даються прогалинами такі характерні особливості, які могли призвести до невдачі цієї інституції, зокрема:

- весь інструментарій базувався на «м'якому праві», відповідно рішення мали виключно рекомендаційний характер;
- закономірно, що не передбачалися санкції за невиконання рішень / рекомендацій Механізму;
- акцент робився на політичному впливі, авторитеті та взаємовідносинах, що зумовлює орієнтацію не на право та міжнародні договори, а на геополітичні інтереси;
- вочевидь президенти, міністри чи інші уповноважені посадові особи не мали достатньо часу приділяти питанням запобігання, управління та розв'язання конфліктів. Вважаємо, що значно було б ефективніше призначити в ці органи Механізму осіб, які обіймали адміністративні посади та мали один мандат.

Фінансування Механізму здійснювалося через спеціальний фонд, що створювався та регулювався відповідними фінансовими правилами та положеннями ОАЄ [4]. Бюджет фонду складався з фінансових асигнувань з регулярного бюджету ОАЄ, добровільних внесків держав-членів, інших джерел в Африці, водночас Генеральний секретар міг, за згодою Центрального органу та відповідно до принципів і цілей Статуту ОАЄ, також приймати добровільні внески з джерел за межами Африки, а також допускалося звертатися до Організації Об'єднаних Націй для надання необхідної фінансової, матеріально-технічної та військової підтримки діяльності ОАЄ у запобіганні, управлінні та розв'язанні конфліктів у Африці, відповідно до положень глави VIII Статуту ООН про роль регіональних організацій у підтриманні міжнародного миру та безпеки [4].

А. Текле зазначає, що такого фінансування було недостатньо, у результаті чого ОАЄ не мала відповідних коштів для фінансування миротворчих місій, військових операцій, зокрема руандійської, хоча прогрес був досягнутий, і ОАЄ відіграла активну і важливу роль у превентивній дипломатії та миротворчості [5, с. 117–118].

Про ефективність і вагомий вплив Механізму на запобігання, управління та розв'язання конфліктів пише і докторка Монде Муянва. Вона вважає, що МЗУРК відіграв важливу роль з 1993 по 1999 рік у сприянні вирішенню міждержавних і внутрішньодержавних конфліктів, зокрема в Руанді, Бурунді, на Коморських Островах, Демократичній Республіці Конго, Еритреї, Ефіопії [2, с. 11] та ін. Водночас МЗУРК сприяв формуванню довіри та авторитету ОАЄ [7, с. 128]. Незважаючи на це, Механізм виявився недостатньо ефективним, як і ОАЄ загалом, у вирішенні тієї кількості конфліктів, які існували на той час у Африці [2, с. 15]. ОАЄ потребувала підтримки у боротьбі за мир на континенті й тому шукала шляхів, як підключити субрегіональні організації, а також більш активно співпрацювати у цьому питанні з ООН, міжнародними донорами тощо [2, с. 15].

На перший погляд доволі скептично сприймається твердження про ефективність Механізму, зокнайменше зважаючи на події в Руанді у 1994 році, коли в результаті геноциду було вбито, за різними даними, від 500 тисяч до 1 100 тисяч осіб. Однак, дослідивши це питання, стає зрозуміло, що Генеральний секретар ОАЄ вжив усіх можливих заходів з метою уникнення громадянської війни і геноциду, водночас він використав всі можливі і наявні інструменти для запобігання й урегулювання конфлікту, який наростав у народі хуту проти народу тутсі та тих хуту, які дотримувалися поміркованих поглядів щодо представників народу тутсі.

На наш думку, інституційна будова Механізму і стала певною мірою причиною його неефективності. Безперечно, у міжнародних конфліктах і їх урегулюванні головними акторами є глави держав і урядів, у окремих випадках – парламенту, адже рішення такого характеру ухвалюються на найвищому рівні чи вплив на прийняття таких рішень. Незважаючи на це, згаданий порядок речей політизує і виводить на перший план політичні та геополітичні інтереси, а не право і/або закони чи міжнародно-правові договори. Вважаємо, що керування та координація діяльності Механізму мали здійснюватися незалежним колегіальним чи одноособовим органом, а не Асамблеєю глав держав і урядів чи Центральним органом, який функціонував на рівні глав держав, міністрів або інших вищих чиновників держави.

«Бомба, яка так і не вибухнула» – такими словами у статті «ОАЄ: запобігання, управління та врегулювання конфліктів» описує Механізм ОАЄ Амар Текле [5, с. 111]. Однак, проаналізувавши низку конфліктів на африканському континенті (переважно тих, де згадані в цій роботі автори писали про вагомий вплив і внесок у розбудову миру зробив Механізм), які розгорталися в пері-

од існування й діяльності Механізму, перечитавши всі рішення, декларації, заяви та міжнародні угоди щодо цих спорів чи конфліктів, ми не знайшли жодної згадки про роль Механізму. Зокрема, згадаємо деякі з них.

Територіальний конфлікт між Ефіопією та Еритреєю за контроль над спірними прикордонними територіями, який тривав з 1998 по 2000 рік [8, с. 2].. Ознайомившись з Угодою про припинення бойових дій між Урядом Федеративної Демократичної Республіки Ефіопія та Урядом держави Еритрея від 18.06.2000, ми не знайшли жодної згадки про МЗУРК, а врегулювання конфлікту відбувалося шляхом непрямих переговорів, скликаних ОАС в Алжирі з 29 травня по 10 червня 2000 року, під головуванням Алжиру та за участю Голови ОАС (на той час), Сполучених Штатів Америки та Європейського Союзу [9]. Наступним етапом у переговорному процесі стало укладення Угоди між Урядом Федеративної Демократичної Республіки Ефіопія та Урядом держави Еритрея від 12.12.2000, де договірні сторони підтверджували свою відданість Угоді про припинення бойових дій між Урядом Федеративної Демократичної Республіки Ефіопія та Урядом держави Еритрея від 18.06.2000 [10].

Цікаво, що в згаданій Угоді від 12.12.2000, відповідно до частин першої та другої ст. 3, з'ясування причин цього конфлікту мало здійснюватися незалежним і безстороннім органом, призначеним Генеральним секретарем ОАС за домовленістю з Генеральним секретарем ООН і сторонами конфлікту, тобто Ефіопією та Еритреєю. Отже, знову підтверджується думка про відсутність ролі Механізму у вирішенні конфліктів.

Аналогічно стосовно угод між Ефіопією та Еритреєю згадок про Механізм не міститься ні в Рішенні щодо мирного процесу між Ефіопією та Еритреєю Ради міністрів ОАС [11], ні в Рішенні щодо конфлікту між Ефіопією та Еритреєю Асамблеї глав держав та урядів [12].

Друга конголезька війна. Ареною бойових дій була Демократична Республіка Конго, попри те, що сторін конфлікту було дев'ять [13, с. 2]. У місті Лусака (Замбія) була підписана Угода про припинення війни (Лусакська угода) між Анголою, Демократичною Республікою Конго, Намібією, Угандою, Руандою та Зімбабве, спрямована на припинення бойових дій на території Демократичної Республіки Конго [14, с. 9].

Угода розглядала кілька питань, включаючи припинення бойових дій, створення спільної військової комісії у складі представників воюючих сторін, виведення іноземних груп, роззброєння, демобілізацію та реінтеграцію комбатантів, звільнення полонених і заручників, відновлення державної адміністрації та обрання посередника для сприяння всеосяжному міжконголезькому діалогу. Водночас Угода передбачала розгортання Миротворчих сил ООН для моніторингу режиму припинення вогню, розслідування порушень разом зі спільною військовою комісією, а також роззброєння, демобілізації та реінтеграції збройних груп [14, с. 2–10].

Ні у згаданій нами Лусакській угоді, ні в Рішенні щодо Демократичної Республіки Конго (СМ/2164 (LXXII)-d), ухваленому Радою міністрів 6–8 липня 2000 року [14], ні в Рішенні щодо Демократичної Республіки Конго, прийнятому Асамблеєю глав держав і урядів на 36-й черговій сесії, яка відбулася 10–12 липня 2000 року у місті Ломе (Того) [16.] немає в жодному контексті згадки про Механізм.

Така ж відсутність згадок про Механізм спостерігається і в рішеннях, міжнародних угодах, деклараціях по всіх інших кейсах, які було проаналізовано нами, зокрема щодо повстання в Нігері [17], сепаратизмі на Коморських Островах [18; 19; 20], громадянських війнах у Сомалі [21; 22; 23], Сьєрра-Леоне [24; 25] та Кот-д'Івуарі [26], спроб державного перевороту в Південно-Африканській Республіці [27] тощо. Перечитавши всі ці та інші документи, ми так і не знайшли згадки про роль безпосередньо Механізму чи представників держав, які за посадою ввійшли до складу органів МЗУРК, ні як посередників у перемовинах, ні як представників миротворчих місій, ні в жодній іншій ролі чи контексті.

Висновки. На нашу думку, Механізм не відігравав важливої ролі, бо його представники насамперед здійснювали свою діяльність з позиції свого первинного мандата чи то в ОАС, чи у своїй державі походження, а сама архітектура Механізму робила цей орган за визначенням не правовим, а політичним і всі його засоби та способи врегулювання конфліктів були виключно політичними,

а отже, «м'яким правом», які нерідко проявлялися в добрих послугах¹. Водночас органи МЗУРК склалися з лідерів держав – членів ОАЄ, а не з призначених осіб, які б мали один мандат. Як результат, постає обґрунтований сумнів у доцільності створення Механізму, якщо ті самі функції могли й виконували Генеральний секретар ОАЄ, глави держав і урядів чи належно уповноважені посадові особи держав – членів ОАЄ.

Підтвердженням неефективності Механізму є й відсутність згадок у документах ОАЄ чи міжнародних угодах про роль Механізму, його органів чи представників у вирішенні міжнародних чи внутрішньодержавних міжетнічних спорів чи конфліктів на африканському континенті. Попри те, що Механізм був створений саме для реагування в таких ситуаціях.

Незважаючи на викладене, на наше глибоке переконання, черговий етап становлення системи забезпечення колективної безпеки в Африці продемонстрував рішучі наміри, розуміння й позитивне прагнення держав – членів ОАЄ боротися з колоніальним і неокolonіальним спадком, який особливо яскраво проявлявся у територіальних спорах і конфліктах, а також міжетнічній нетерпимості всередині багатьох африканських держав. Механізм став важливим еволюційним етапом пошуку й становлення африканської міжнародної квазісудової, а згодом і судової системи забезпечення миру та безпеки на континенті.

Список використаних джерел

1. Decisions and Resolutions adopted by the 28th Ordinary session of the Assembly of Heads of State and Government. 1992. URL: https://au.int/sites/default/files/decisions/9537-1992_ahg_res_206-217_xxviii_e.pdf
2. Muyangwa M., Vogt M. A. An Assessment of the OAU Mechanism for Conflict Prevention, Management and Resolution, 1993–2000. International Peace Institute. 2000. P. 1–33 URL: https://www.ipinst.org/wp-content/uploads/publications/oau_conflict_1993_2000.pdf
3. De Coning C., Hussein S. Enhancing the OAU Mechanism for Conflict Prevention, Management and Resolution. *Journal for Political Science and Public Administration*. Vol. 19. Issue 1. 2000. P. 13–30 URL: <https://www.africabib.org/rec.php?RID=208119183>
4. Declaration of the Assembly of Heads of State and Government on the establishment within the OAU of a Mechanism for conflict prevention, management and resolution (AHG/Decl.3 XXIX). 1993. URL: <http://www.peaceau.org/uploads/ahg-decl-3-xxix-e.pdf>
5. Tekle A. The OAU: Conflict Prevention, Management, and Resolution. The Path of a Genocide. The Rwanda Crisis from Uganda to Zaire / by edit. H. Adelman, A. Suhrke. New Jersey. 1999. P. 111–130. URL: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:276851/FULLTEXT01.pdf>
6. Cooperation between the United Nations and the Organization of African Unity (A/RES/50/158). 1996. URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n96/769/51/pdf/n9676951.pdf?token=nnsmsR6fwGKO8pT2CF&fe=true>
7. Bisworo J. M. The role of regional integration in conflict prevention, management, and resolution in Africa: the case of African Union. Brasília: FUNAG, 2013. 378 p.
8. Joireman S. F. Ethiopia and Eritrea: Border War. The Origins of Conflicts Worldwide / edit. by S. G. Benson, N. Matuszak, M. A. O'Meara. Vol. 1. Detroit: Gale Group, 2001. P. 1–12. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/232767004.pdf>
9. Agreement on Cessation of Hostilities between the Government of the Federal Democratic Republic of Ethiopia and the Government of the State of Eritrea (S/2000/601). 2000. URL: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/ER%20ET_000618_AgreementCessationofHostilitiesEthiopiaEritrea.pdf
10. Agreement between the Government of the State of Eritrea and the Government of the Federal Democratic Republic of Ethiopia (A/55/686, S/2000/1183). 2000. URL: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/ER%20ET_001212_AgreementEritreaEthiopia.pdf
11. The Dispute between Ethiopia and Eritrea (AHG/Dec. 130 (XXXIV)). 1998. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/ahg-dec-130-xxxiv-e.pdf>
12. Decision on the conflict between Ethiopia and Eritrea Ref:AHG/Dec.144(XXXVI). 2000. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/ahg-dec-144-xxxvi-e.pdf>

¹ Добрі послуги (англ. good offices) – один із засобів мирного розв'язання міжнародних спорів, що полягає у наданні державами – учасниками спору третьою стороною (державною, міжнародною організацією, відомим громадянином або політичним діячем) сприяння для встановлення контакту та початку ведення безпосередніх переговорів [28, с. 833–834].

13. Weiss H. War and Peace in the Democratic Republic of the Congo. *Current African Issues* No. 22. Nordiska Afrikainstitut, 2000. P. 1–28. URL: <https://www.files.ethz.ch/isn/105528/22.pdf>
14. Ceasefire Agreement (Lusaka Agreement) (S/1999/815). 1999. URL: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/CD_990710_LusakaAgreement.pdf
15. Decision on the Democratic Republic of Congo – CM/2164 (LXXII)-d (CM/Dec.524 (LXXII) Rev.1). 2000. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/cm-dec-524-lxxii-e.pdf>
16. Decision on Democratic Republic of the Congo (Ref:AHG/Dec.145(XXXVI). 2000. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/ahg-dec-145-xxxvi-e.pdf>
17. Statement on Niger (Ref:AHG/St.2 (XXXVI). 2000. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/ahg-st-2-xxxvi-e.pdf>
18. Decision on the situation in the Comoros (Ref:CM/Dec. 11(LXXIV). 2002. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/cm-dec-11-lxxiv-e.pdf>
19. Decision on the Comoros (Ref:AHG/Dec.149(XXXVI). 2000. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/ahg-dec-149-xxxvi-e.pdf>
20. Decision on the Comoros (CM/2164 (LXXII) –c) (CM/Dec.523 (LXXII) Rev.1). 2000. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/cm-dec-523-lxxii-e.pdf>
21. Decision on the situation in Somalia (Ref:CM/Dec. 14 (LXXIV). 2002. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/cm-dec-14-lxxiv-e.pdf>
22. Decision on Somalia (CM/2164 (LXXII)-f) (CM/Dec. 526 (LXXII) Rev.1). 2000. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/cm-dec-526-lxxii-e.pdf>
23. Decision on Somalia (Ref:AHG/Dec.146 (XXXVI). 2002. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/ahg-dec-146-xxxvi-e.pdf>
24. Peace Agreement between the Government of Sierra Leone and the Revolutionary United Front of Sierra Leone (S/1999/777). 1999. URL: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/SL_990707_LomePeaceAgreement.pdf
25. Decision on Sierra Leone (Ref:AHG/Dec.147 (XXXVI). 2002. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/ahg-dec-147-xxxvi-e.pdf>
26. Decision on Cote d'Ivoire (AHG/Dec.152 (XXXVI). 2002. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/ahg-dec-152-xxxvi-e.pdf>
27. Decision on the situation in the Central African Republic (Ref:CM/Dec. 22 (LXXIV). 2002. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/cm-dec-22-lxxiv-e.pdf>
28. Савчук К. О. Добрі послуги. Енциклопедія міжнародного права: у 3 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко, В. Н. Денисов (співголови) та ін., Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Т. 1. А–Д. Київ: Академперіодика, 2014. С. 833–834.

References

1. Decisions and Resolutions adopted by the 28th Ordinary session of the Assembly of Heads of State and Government. 1992. URL: https://au.int/sites/default/files/decisions/9537-1992_ahg_res_206-217_xxviii_e.pdf
2. Muyangwa M., Vogt M. A. An Assessment of the OAU Mechanism for Conflict Prevention, Management and Resolution, 1993–2000. International Peace Institute. 2000. P. 1–33 URL: https://www.ipinst.org/wp-content/uploads/publications/oau_conflict_1993_2000.pdf
3. De Coning C., Hussein S. Enhancing the OAU Mechanism for Conflict Prevention, Management and Resolution. *Journal for Political Science and Public Administration*. Vol. 19. Issue 1. 2000. P. 13–30 URL: <https://www.africabib.org/rec.php?RID=208119183>
4. Declaration of the Assembly of Heads of State and Government on the establishment within the OAU of a Mechanism for conflict prevention, management and resolution (AHG/Decl.3 XXIX). 1993. URL: <http://www.peaceau.org/uploads/ahg-decl-3-xxix-e.pdf>
5. Tekle A. The OAU: Conflict Prevention, Management, and Resolution. The Path of a Genocide. The Rwanda Crisis from Uganda to Zaire/ by edit. H. Adelman, A. Suhrke. New Jersey. 1999. P. 111–130. URL: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:276851/FULLTEXT01.pdf>
6. Cooperation between the United Nations and the Organization of African Unity (A/RES/50/158). 1996. URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n96/769/51/pdf/n9676951.pdf?token=nnsmsR6fwGKO8pT2CF&fe=true>
7. Biswaro J. M. The role of regional integration in conflict prevention, management, and resolution in Africa: the case of African Union. Brasília: FUNAG, 2013. 378 p.

8. Joireman S. F. Ethiopia and Eritrea: Border War. The Origins of Conflicts Worldwide / edit. by S. G. Benson, N. Matuszak, M. A. O'Meara. Vol. 1. Detroit: Gale Group, 2001. P. 1–12. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/232767004.pdf>
9. Agreement on Cessation of Hostilities between the Government of the Federal Democratic Republic of Ethiopia and the Government of the State of Eritrea (S/2000/601). 2000. URL: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/ER%20ET_000618_AgreementCessationofHostilitiesEthiopiaEritrea.pdf
10. Agreement between the Government of the State of Eritrea and the Government of the Federal Democratic Republic of Ethiopia (A/55/686, S/2000/1183). 2000. URL: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/ER%20ET_001212_AgreementEritreaEthiopia.pdf
11. The Dispute between Ethiopia and Eritrea (AHG/Dec. 130 (XXXIV)). 1998. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/ahg-dec-130-xxxiv-e.pdf>
12. Decision on the conflict between Ethiopia and Eritrea Ref:AHG/Dec.144(XXXVI). 2000. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/ahg-dec-144-xxxvi-e.pdf>
13. Weiss H. War and Peace in the Democratic Republic of the Congo. Current African Issues No. 22. Nordiska Afrikainstitut, 2000. P. 1–28. URL: <https://www.files.ethz.ch/isn/105528/22.pdf>
14. Ceasefire Agreement (Lusaka Agreement) (S/1999/815). 1999. URL: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/CD_990710_LusakaAgreement.pdf
15. Decision on the Democratic Republic of Congo – CM/2164 (LXXII)-d (CM/Dec.524 (LXXII) Rev.1). 2000. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/cm-dec-524-lxxii-e.pdf>
16. Decision on Democratic Republic of the Congo (Ref:AHG/Dec.145(XXXVI)). 2000. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/ahg-dec-145-xxxvi-e.pdf>
17. Statement on Niger (Ref:AHG/St.2 (XXXVI)). 2000. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/ahg-st-2-xxxvi-e.pdf>
18. Decision on the situation in the Comoros (Ref:CM/Dec. 11(LXXIV)). 2002. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/cm-dec-11-lxxiv-e.pdf>
19. Decision on the Comoros (Ref:AHG/Dec.149(XXXVI)). 2000. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/ahg-dec-149-xxxvi-e.pdf>
20. Decision on the Comoros (CM/2164 (LXXII) –c) (CM/Dec.523 (LXXII) Rev.1). 2000. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/cm-dec-523-lxxii-e.pdf>
21. Decision on the situation in Somalia (Ref:CM/Dec. 14 (LXXIV)). 2002. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/cm-dec-14-lxxiv-e.pdf>
22. Decision on Somalia (CM/2164 (LXXII)-f) (CM/Dec. 526 (LXXII) Rev.1). 2000. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/cm-dec-526-lxxii-e.pdf>
23. Decision on Somalia (Ref:AHG/Dec.146 (XXXVI)). 2002. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/ahg-dec-146-xxxvi-e.pdf>
24. Peace Agreement between the Government of Sierra Leone and the Revolutionary United Front of Sierra Leone (S/1999/777). 1999. URL: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/SL_990707_LomePeaceAgreement.pdf
25. Decision on Sierra Leone (Ref:AHG/Dec.147 (XXXVI)). 2002. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/ahg-dec-147-xxxvi-e.pdf>
26. Decision on Cote d'Ivoire (AHG/Dec.152 (XXXVI)). 2002. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/ahg-dec-152-xxxvi-e.pdf>
27. Decision on the situation in the Central African Republic (Ref:CM/Dec. 22 (LXXIV)). 2002. URL: <https://www.peaceau.org/uploads/cm-dec-22-lxxiv-e.pdf>
28. Savchuk K. O. Dobri posluhy. Entsyklopediya mizhnarodnoho prava: U 3 t. / redkol.: Yu. S. Shemshuchenko, V. N. Denysov (spivholovy) ta in., Instytut derzhavy i prava im. V. M. Korets'koho NAN Ukrayiny. T. 1. A–D. Kyiv: Akadempriodyka, 2014. S. 833–834.

Улиганець В. Є. Роль механізму запобігання, управління та розв'язання конфліктів ОАЄ у вирішенні спорів і конфліктів

У статті крізь призму постколоніальної ситуації щодо міжнародних і внутрішньодержавних міжетнічних спорів і конфліктів на африканському континенті досліджується процес формування африканської безпекової системи за допомогою створення квазісудового органу – механізму запобігання, управління та розв'язання конфліктів Організації Африканської Єдності. На основі аналізу декларацій та рішень Асамблеї глав держав і урядів, а також Ради міністрів здійснюється ретроспектива подій і передумов, у яких формувався концептуальне бачення батьків-засновників по створенню нової квазісудової установи, та цілі, які вони ставили перед нею.

Здійснюється детальний аналіз положень Декларації Асамблеї про створення в рамках ОАС Механізму, зокрема щодо його структури, юрисдикції, інструментарію по впливу на спори та конфлікти залежно від стадії (загострення, ескалації чи деескалації), повноважень Генерального секретаря, фінансування Механізму та його діяльності, взаємодію з Організацією Об'єднаних Націй тощо). Проаналізовано тенденції на основі порівняльного аналізу Механізму з квазісудовою установою, яка передувала йому – Комісії з посередництва, примирення та арбітражу ОАС. Також проаналізовано проблемні аспекти Механізму, які, вважаємо, і спричинили його неефективність.

Ключові слова: Механізм запобігання, управління та розв'язання конфліктів, Організація Африканської Єдності, міжнародний суд.

Ulyhanets V. Y. The role of the OAU's Mechanism for Conflict Prevention, Management and Resolution in the settlement of disputes and conflicts

The article, through the prism of the post-colonial situation with international and intra-state inter-ethnic disputes and conflicts on the African continent, examines the process of formation and development of the African security system through the creation of a quasi-judicial body – the OAU's Mechanism for Conflict Prevention, Management and Resolution.

On the basis of the analysis of the declarations and decisions of the Assembly of Heads of State and Government, as well as the Council of Ministers, a retrospective analysis has been made of the events and prerequisites in which the conceptual vision of the Founding Fathers for the creation of a new quasi-judicial institution and its goals was formed.

A detailed analysis of the provisions of the Declaration of the Assembly on the establishment within the framework of the OAU of the MCPMR is carried out, in particular regarding its structure, jurisdiction, tools for influencing a dispute or conflict depending on the stage (aggravation, escalation or de-escalation), the powers of the Secretary General, financing of the Mechanism and its activities, interaction with the United Nations, etc.).

The article analyzes trends, based on a comparative analysis of the Mechanism with the quasi-judicial institution that preceded it – the Commission of Mediation, Conciliation and Arbitration. The trends observed during the creation of the Mechanism testify to the understanding and consideration by the Founding Fathers of those mistakes that were laid during the creation of the Commission and made the latter «stillborn».

Such characteristic features, which, as already noted, differed from the CMCA and were typical for this period of the formation of the African international judicial system, of course within the framework of the OAU, include the following: strengthening the role of the Secretary General by expanding his powers; the emphasis was placed precisely on the prevention of disputes and conflicts and taking all possible measures to prevent aggravation or escalation of both disputes and conflicts; strengthening and expanding cooperation with the UN in order to ensure peace; development of cooperation with subregional international organizations.

Finally, a significant part of the article is devoted to the problematic aspects of the MKPRM, which, we believe, caused the ineffectiveness of the Mechanism.

In our opinion, the following reasons can be attributed to such reasons: the toolkit was based on «soft law», the officials were not appointed, and the bodies were formed from appointed or elected employees, but consisted of officials and relevant central bodies of the OAU itself, which made this institution a completely political institution that based its activities on geopolitical interests rather than on the sources of international law, the representatives of the Mechanism acted on the basis of their two primary mandates – as heads of states, governments or other duly authorized persons or as officials directly in the OAU.

Thus, the Mechanism lost its meaning, because no one actually carried out activities on its behalf. In continuation of this, another problem arises – the lack of sufficient time for heads of state and government, the Secretary General of the OAU, etc., to properly exercise the powers of the representative of the Mechanism.

We should not forget about the underfunding of the Mechanism, which often manifested itself extremely negatively during conflicts at the stage of escalation, when it was necessary to send a peacekeeping contingent or other peacekeeping missions.

Key words. Mechanism for Conflict Prevention, Management and Resolution, Organization of African Unity, international court.

DOI: 10.33663/2524-017X-2024-15-641-648